

Asia Kipsireliefin tekeminen rakennuksesta

Hakija A

Annettu 07.04.2005

LAUSUNTOPYYNTÖ

A (jäljempänä hakija) on 07.02.2005 saapuneella kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tekijänoikeuskysymyksistä, jotka liittyvät Suomen kansallismuseota esittävään kipsiveistokseen.

Hakijan mukaan eräs taiteilija on luonut reliefimäisen veistoksen käyttäen esikuvana arkkitehtien Herman Gesellius, Armas Lindgren ja Eliel Saarinen suunnittelemaa Suomen kansallismuseota Helsingissä. Reliefi on luotu silmämääräisesti taiteilijan itsensä alkuperäisestä rakennuksesta tekemien luonnosten ja ottamien valokuvien perusteella.

Hakija kysyy tekijänoikeusneuvostolta, saako em. työn tulosta hyödyntää kaupallisesti valmistamalla siitä kappaleita ja myymällä niitä esimerkiksi matkamuistoina riippumatta Suomen kansallismuseon rakennuksen suunnitteleiden arkkitehtien tekijänoikeuksista Suomen kansallismuseon rakennukseen ja sen piirustuksiin.

Hakija kysyy myös, saako rakennuksen nimeä "Suomen kansallismuseo" tai "kansallismuseo" tai "Finnish National Museum" käyttää em. yhteydessä osoittamaan esikuvana toiminutta Suomen kansallismuseota.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Lainkohdassa mainitaan esimerkkinä suojattavista teoslajeista muun muassa rakennustaiteen tuote.

Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 2 §:ssä. Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa, lain 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. Tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla ja teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä (tekijänoikeuslain 3 § 2 momentti).

Tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on kääntänyt teoksen tai muunnellut sitä tai saattanut sen muuhun kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeus teokseen tässä muodossa, mutta hänellä ei ole oikeutta määrätä siitä tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen. Tekijänoikeuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, että jos joku teosta vapaasti muuttaen on saanut aikaan uuden ja itsenäisen teoksen, ei hänen tekijänoikeutensa riipu tekijänoikeudesta alkuperäisteokseen.

Teos voidaan luoda useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden tekijöiden luovista panoksista muodostuva teos voi olla joko yhteisteos tai yhteenliitetty teos. Yhteisteoksesta säädetään tekijänoikeuslain 6 §:ssä. Sen mukaan kahden tai useamman tekijän yhdessä luomaan teokseen, jossa tekijöiden osuudet eivät muodosta itsenäisiä teoksia, on tekijöillä tekijänoikeus yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

Tekijänoikeus syntyy alunperin teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle tai henkilöille. Tekijä voi kuitenkin luovuttaa oikeutensa toiselle, myös oikeushenkilölle. Oikeushenkilö on esimerkiksi osakeyhtiö.

Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat tekijänoikeuslain 27 - 29 §:ssä. Tekijänoikeuslain 27 §:n mukaan tekijänoikeus voidaan, tekijänoikeuslain 3 §:n säännöksistä johtuvin rajoituksin, luovuttaa kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuslain 2 §:ssä tarkoitetut taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuslain 3 §:ssä tarkoitetuista moraalisisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

Tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta. Jos kyse on tekijänoikeuslain 6 §:ssä tarkoitetusta teoksesta eli yhteisteoksesta, tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Teosharkinnasta

Tekijänoikeussuojaa saadakseen kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on yllettävä teostasoon eli ylitettävä niin sanottu teoskynnys, eli sen on oltava tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Teoskynnyksen ylittyminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla taikka sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä ei ole merkitystä tekijänoikeussuojan kannalta. Lisäksi tekijänoikeussuoja on teoksen käyttötarkoituksesta riippumaton. Tämän mukaisesti myös käytännöllinen tuote voi olla teos.

Tekijänoikeus ei suojaa ideoita, aiheita, periaatteita tai teknisiä ratkaisuja sellaisenaan, vaan sitä yksilöllistä ilmaisumuotoa, johon ne on teoksessa saatettu.

Kirjallisten teosten tekijänoikeussuoja

Kirjalliset tuotteet saavat tekijänoikeuslain 1 §:n mukaista tekijänoikeussuojaa silloin, kun ne ylittävät edellä selostetuin tavalla teostasoon. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, kirjeet ja lehtiartikkelit. Suojan ulkopuolella katsotaan jäävän esimerkiksi lyhyiden uutisten, aikataulujen, tavaraluetteloiden jne. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 55)

Kaikki kirjalliset tuotteet eivät siten tule tekijänoikeussuojan piiriin. Tekijänoikeusneuvoston aikaisemman lausuntokäytännön nojalla (esimerkiksi lausunnot 1992:15, 1995:16 ja 2001:12) voidaan todeta, että lyhyet, muutaman sanan pituiset lauseet ja yksittäiset sanat eivät ole tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojattuja. Myöskään teosten nimet, mukaan lukien rakennustaiteen teosten nimet, eivät yleensä ole niin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne ylittäisivät teoskynnyksen ja saisivat tekijänoikeussuojaa.

Tekijänoikeusneuvoston aikaisemmasta lausuntokäytännöstä voidaan mainita lausunto 1995:16. Mainitussa launnossaan tekijänoikeusneuvosto katsoi, että lausuma "Save the Wildlife" ei ollut itsenäinen ja omaperäinen kirjallinen teos, joka olisi saanut tekijänoikeussuojaa.

Rakennusten tekijänoikeussuoja

Rakennustaiteen tuotteita ovat sekä rakennusten arkkitehtipiirustukset että rakennukset.

Tekijänoikeussuojaa saadakseen rakennustaiteen tuotteen on oltava edellä luonnehditun tavoin teos, eli sen on oltava itsenäinen ja omaperäinen ja ilmentävä tekijänsä persoonallisuutta. Tekijänoikeuslain esitöissä (komiteamietintö 1953:5, s. 45) on todettu hyvin yleisluontoisesti, että rakennustaiteen tuotteilla tarkoitetaan rakennustaiteellisia luomuksia, jollaisia voivat olla sekä koko rakennukset että niiden taiteellisesti muodostetut osat.

Oikeuskirjallisuudessa T.M. Kivimäki on todennut rakennustaiteen tuotteista seuraavaa: "Arkkitehtoniset teokset ovat suojattuja sikäli kuin ne rakennuksen suunnittelun ja sijoituspaikan tahi sen yksityiskohtien (huoneiden asettelu, valaistussuhteet, porraskäytävien luku, mukavuudet) puolesta edustavat jotakin taiteellista lisää. Tavallisimmin tämä lisä ilmenee rakennuksen julkisivussa, mutta saattaa käydä ilmi myös portista, ovista jne. -- Rakennuksen ei-taiteelliset osat, kuten huoneiden jaotus, ovat suojaa vailla ja niiden toisintaminen on sallittua." (Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 28, Helsinki, 1966) Rakennustaiteen tuotteessa teokselta edellytettävä omaperäisyys voi siten olla havaittavissa joko rakennuksen julkisivussa tai sen sisäosissa. Tekijänoikeussuojaa eivät saa yksinkertaiset, itsestään selvät rakenneratkaisut.

Svante Bergström toteaa puolestaan teoksessaan "Upphovsrätt till byggnadsverk" (s. 18 -, Stockholm, 1980), että varsinkin aikaisemmin oli tapana sisällyttää rakennuksiin pelkästään esteettisiä elementtejä, kuten torneja, sakaroita ja ulokkeita ilman, että niillä oli mitään kytkeänsä rakennuksen tekniikkaan. Monien rakennukseen sisältyvien elementtien tekijänoikeussuoja perustuukin Bergströmin mukaan siihen, että tekninen ratkaisu on esitetty esteettisesti niin puhuttelevassa muodossa kuin mahdollista ja ilman, että se on kopioitu jo aikaisemmin tehdystä

rakennusteoksesta. Tekijänoikeussuoja tulee kyseeseen silloin, kun kaksi henkilöä ei olisi voinut rakennusta ja sen osia suunnitellaan päätyä muodoltaan samanlaiseen lopputulokseen. Jos rakennukseen sisältyvä elementti on "lainattu" jo aikaisemmin tehdystä rakennuksesta, se ei saa tekijänoikeussuojaa. (Bergström, Svante: Upphovsrätt till byggnadsverk, s. 20 - 22, Stockholm, 1980)

Rakennusten tekijänoikeussuojaa on käsitelty oikeuskirjallisuudessa myös Ragnar Meinander. Myös Meinander toteaa, että rakennusteoksen käsitettä on tulkittava laajasti, mutta huomauttaa samalla, että rakennusten ensisijainen tarkoitus on palvella käytännöllisiä tarkoituksia. Meinander toteaa, että rakennustaiteen teosten osalta teoskynnys on sama kuin muidenkin teosten, eli rakennus on tekijänoikeudella suojattu, jos se on itsenäinen ja omaperäinen, tekijänsä persoonallinen luomistyö, jollaista kaksi henkilöä ei toisistaan riippumatta olisi kyennyt luomaan. (Meinander, Ragnar: Det rättsliga skyddet av byggnadskonst, NIR 3/1984, s. 279 -).

Meinander huomauttaa myös, että rakennuksen tekijällä ei tarvitse olla taiteellisia ambitiesiä, jotta rakennus voisi saada tekijänoikeussuojaa. Myös käytännöllistä tarkoitusta toteuttava rakennus voi olla suojattu teos. Tekijänoikeus ei suojaa abstrakteja ideoita, vaan ainoastaan rakennukselle annettua konkreettista ulkomuotoa silloin, kun se ylittää teostasoon. (Meinander, Ragnar: Det upphovsrättsliga skyddet av arkitektur, JTF 1978, s. 163 -)

Korkein oikeus on käsitellyt rakennustaiteen tuotteiden suojaa ratkaisuisaan 1989:149 ja 1988:4.

Ratkaisussaan 1989:149 korkein oikeus katsoi, että arkkitehdin suunnittelema tyyppitalo ei nauttinut tekijänoikeussuojaa rakennustaiteen teoksena. Korkein oikeus katsoi, että rakennus ei ollut riittävän omaperäinen ja itsenäinen arkkitehtonisilta elementeiltään eikä myöskään kokonaisuutena ja jäi siten suojan ulkopuolelle.

Korkeimman oikeuden ratkaisussa 1988:4 oli kyse motellirakennuksen tekijänoikeussuojasta. Henkilö A oli erään yhtiön toimeksiannosta laatinut rakennuspiirustukset sen ohjeita ja määräyksiä noudattaen. Korkeimman oikeuden mukaan annetut ohjeet ja määräykset olivat olennaisesti rajoittaneet A:n mahdollisuuksia luoda itsenäinen ja omaperäinen rakennusteos. Piirustusten kuvaamaa rakennusta ei omaperäisyyden puuttuessa pidetty tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin nojalla suojattuna.

Edellä mainittujen ratkaisujen lisäksi tekijänoikeutta rakennuksiin on käsitelty useissa tekijänoikeusneuvoston lausunnoissa. Näistä voidaan mainita esimerkkinä lausunto 2002:5. Mainitussa lausunnossaan tekijänoikeusneuvosto katsoi, että lausuntopyynnössä tarkoitettu, lehtiyhtiölle suunniteltu suuri toimitalo oli itsenäinen ja omaperäinen,

tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla tekijänoikeussuojaa saava rakennustaiteen teos.

Tekijänoikeuslain 25 a §, rakennuksen kuvaaminen

Tekijän yksinoikeutta määrätä teoksestaan on rajoitettu tekijänoikeuslain 2 luvun säännöksillä.

Tekijänoikeuslain 25 ja 25 a §:ään sisältyy taideteosten ja rakennusten toisintamista koskevia erityisiä rajoitussäännöksiä. Tekijänoikeuslain 25 a §:n 2 momentin mukaan rakennuksen saa vapaasti kuvata.

Tekijänoikeuslain 25 a § on säädetty lailla 446/1994. Rakennuksen kuvaamista koskevaa lain 25 a §:n 3 momenttia ei ole kuitenkaan millään tavalla perusteltu lain esitöissä (hallituksen esitys eduskunnalle 287/1994 vp.).

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että oikeus rakennuksen kuvaamiseen koskee yhtä hyvin rakennuksen ulko- kuin sisäpuoltakin. Kuvata voidaan julkisivun ohella esimerkiksi rakennuksen porraskäytävä tai halli. Rakennuksen omistaja voi kuitenkin asettaa kuvaamiselle rajoituksia. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 149, Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 108)

Kuvaamisella tarkoitetaan tekijänoikeuslain 25 a §:n säännöksessä piirtämistä, valokuvaamista ja vastaavia kaksiulotteisia kappaleen valmistustapoja. Säännöksen nojalla valmistettuja kuvia ja niistä valmistettuja paino- ja muita tuotteita saa vapaasti levittää yleisölle. (Hallituksen esitys eduskunnalle 287/1994 vp., s. 30 - 31) Oikeuskirjallisuudessa Haarmann on todennut, että kuvaamisoikeus ei oikeuta kolmiulotteisen teoskappaleen valmistamiseen (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 149). Kivimäki on samoilla linjoilla todetessaan, että "plastillisesti ei teosta saatane kuvata" (Kivimäki, T.M.: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, s. 108).

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tekijänoikeuslain 25 a §:n soveltamista ainakin lausunnoissaan 1993:21 ja 2002:6. Lausunnossa 1993:21 oli kyse rakennuksen oven kuvaamisesta kirjan kanteen. Tekijänoikeusneuvosto totesi, että rakennuksen oven, joka oli tekijänoikeudellisesti suojattu taideteos, kuvaaminen kirjan kanteen ja sisäisivulle oli kappaleen valmistamista, joka edellytti tekijän suostumusta. Tekijänoikeuslain 25 a §:n 2 ja 3 momentti eivät soveltuneet tapaukseen, koska kysymyksessä oli rakennuksen sisäovi eikä ovea ollut kuvattu rakennuksen osana.

Tekijän moraaliset oikeudet on otettava huomioon silloinkin kun teos toisinnetaan julkisesti tekijänoikeuslain 2 luvun rajoitussäännöksen

nojalla. Tekijänoikeuslain 11 §:n mukaan lähde on mainittava siinä laajuudessa ja sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii, eikä teosta saa tekijän suostumuksetta muuttaa enempää kuin sallittu käyttäminen edellyttää.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto on tutustunut hakijan tekijänoikeusneuvostolle toimittamaan kipsireliefiin.

Kipsireliefi on kooltaan noin 5 cm (leveys) x 7 cm (korkeus). Siinä on kuvattu Suomen kansallismuseon rakennus museon pääovelta päin katsottuna. Reliefissä on kuvattu rakennus yhdeltä suunnalta katsoen (rakennuksen pääovi, torni ja pääoven puoleinen julkisivu). Reliefi on tekijänsä näkemys rakennuksen ulkoasusta katsottuna rakennuksen pääovelta päin. Reliefi on maalattu eri väreillä (harmaa, oranssi, punainen, vihreä, keltainen, musta, sininen). Reliefin alaosaan on kirjoitettu sanat "FINNISH NATIONAL MUSEUM".

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että rakennusteokset ovat tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan yksi tekijänoikeussuojaa saavista teostyypeistä. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että Suomen kansallismuseon rakennus on itsenäinen ja omaperäinen, tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla suojattu rakennustaiteen teos. Rakennuksen tekijällä tai tekijöillä on teokseensa tekijänoikeuslain 2 §:n ja 3 §:n mukaiset oikeudet. Kyseisen rakennuksen ovat suunnitelleet arkkitehdit Herman Gesellius (kuollut vuonna 1916), Armas Lindgren (k. v. 1929) ja Eliel Saarinen (k. v. 1950). Rakennuksen tekijänoikeuslain 43 §:n mukainen 70 vuoden suoja-aika lasketaan viimeksi kuolleen tekijän eli Eliel Saarisen kuolinvuodesta. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että koska Eliel Saarinen on kuollut vuonna 1950, kyseisen rakennustaiteen teoksen suoja-aika on edelleen voimassa.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että asiassa on kyse tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin tulkinnasta. Kyseisen lainkohdan mukaan rakennuksen saa vapaasti kuvata. Tämä rajoitussäännös tarkoittaa sitä, että myös tekijänoikeussuojaa saavan rakennusteoksen ulkomuodon saa toisintaa esimerkiksi maalaamalla, piirtämällä tai valokuvaamalla rakennus. Tekijänoikeuslain 25 a §:ssä kuvaamisella tarkoitetaan kaksiulotteisia teoksen valmistustapoja, kuten valokuvaamista, eikä kappaleen valmistamista plastillisin menetelmin.

Tekijänoikeusneuvosto on tutustunut sille toimitettuun aineistoon ja toteaa, lausuntopyynnössä tarkoitettussa kipsireliefissä on toisinnettu Suomen kansallismuseon rakennuksen olennaisia piirteitä siten, että rakennus on selvästi tunnistettavissa kipsireliefistä. Reliefissä on kuvattu Suomen kansallismuseon rakennus yhdeltä suunnalta eli rakennuksen pääovelta katsoen toisintamalla rakennuksen torni, pääsisäänkäynti ja pääoven puoleinen julkisivu. Reliefissä käytetyt värit eivät ole identtisiä

rakennuksessa todellisuudessa käytettyjen värien kanssa. Vaikka kipsityön toteuttamistapa on jossain määrin plastillinen siten kuin edellä on selostettu, tekijänoikeusneuvosto katsoo kuitenkin, että rakennuksen kuvaamista mainitulla tavalla voidaan pitää sellaisena kuvaamisena, jota tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin säännöksessä tarkoitetaan.

Tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan mainittua tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin säännöstä voidaan siten soveltaa myös lausuntopyynnössä tarkoitettuun tapaukseen. Suomen kansallismuseon rakennus voidaan täten tekijänoikeuden estämättä maalata, piirtää, valokuvata tai toisintaa lausuntopyynnössä tarkoitetuin tavoin kipsireliefinä tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin nojalla. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin nojalla on sallittua myös saattaa mainittuja kipsireliefejä yleisön saataviin esimerkiksi tarjoamalla niitä myytäväksi yleisölle.

Hakija on kysynyt lausuntopyynnössään, saako rakennuksen nimeä vapaasti käyttää rakennuksesta tehdyn kipsireliefin yhteydessä. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että kirjallisen tuotteen on tekijänoikeuslain 1 §:n mukaista suojaa saadakseen yllettävä teostasoon. Esimerkiksi lyhyet lauseet eivät yleensä ole tekijänoikeudella suojattuja.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnössä tarkoitettun rakennuksen nimenä käytetyt ilmaisut "Suomen kansallismuseo", "kansallismuseo" ja "Finnish National Museum" eivät ole tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla suojattuja teoksia. Niiden käyttämiseen rakennusta esittävässä kipsireliefissä ei siten ole tekijänoikeudesta johtuvaa estettä.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Ahti Vänntinen, Tuula Hämäläinen, Kirsi-Marja Okkonen, Risto Ryti, Markku Uotila, Kai Nordberg, Arto Alaspää, Miia Haavisto ja Martti Heikkilä.

Lausuntoon liittyy Tuula Hämäläisen eriävä mielipide.

Asia: Tekijänoikeusneuvoston lausunto A:n lausuntopyyntöön
kipsiveistosten tekemisestä rakennuksesta,
Tekijänoikeusneuvoston kokous 30.3.2005

Eriävä mielipide

Vastoin tekijänoikeusneuvoston enemmistön kantaa katson, että kipsiveistoksen toteuttaminen tapauksessa tarkoitetulla tavalla ei ole tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentin mukaista rakennuksen kuvaamista. Valmistaminen ja kipsitöiden kaupallinen levittäminen loukkaa mielestäni näin ollen Kansallismuseon suunnitelleiden arkkitehtien tekijänoikeuksia tekijänoikeudellisen suoja-ajan puitteissa.

Tapauksessa on katsottu tulkinnanvaraiseksi, onko rakennuksen kuvaaminen valmistamalla rakennuksesta lausuntopyynnössä tarkoitettu tyylitelty kipsireliefi sellaista sallittua rakennuksen kuvaamista kuin mitä tekijänoikeuslain 25 a §:n 3 momentissa tarkoitetaan. Kyseissä lainkohdassa tarkoitetaan kaksiulotteisia teoksen valmistustapoja. Reliefi on määritelmänsä mukaan ”tasaiselle pinnalle tehty veistos, jossa kolmiulotteiset kuvaesitykset ovat taustasta eli pohjasta koholla” (Riitta Konttinen, Liisa Laajoki, Taiteen sanakirja, Otava 2000). Reliefinomaisuus kipsityön kriteerinä on omiaan asettamaan sen TekijäL:n 25 a §:n soveltamisen ulkopuolelle ja voi antaa aihetta väärille odotuksille muissa tapauksissa, joissa toisintaminen tapahtuu kohokuvana.

Tuula Hämäläinen